

Uitgangspunten proceskostenveroordeling in hoger beroep

Versie 2.0, april 2024

Wettelijke regeling

Bij de Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen (Stb. 2016/500, inw.tr. 1 januari 2018) is de proceskostenveroordeling ingevoerd. Dit stuk bevat de uitgangspunten die het hof hierbij hanteert.

Griffierecht

Art. 107 lid 3 jo. 99 lid 5 Wna. Indien de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, wordt het door de klager betaalde griffierecht vergoed door de betrokken notaris, toegevoegd notaris dan wel kandidaat-notaris.

Art. 47 jo. 37 lid 7 Gdw. Indien de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, wordt het door de klager betaalde griffierecht vergoed door de betrokken gerechtsdeurwaarder.

Het griffierecht in hoger beroep van de klager wordt vergoed als de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, ongeacht of een maatregel door het hof wordt opgelegd.

Kosten

Art. 107 lid 3 jo. 103b lid 1 Wna. Indien een klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard en een maatregel wordt opgelegd als bedoeld in artikel 103, eerste lid, kan de uitspraak tevens inhouden een veroordeling van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in:

- de kosten die de klager in verband met de behandeling van de klacht redelijkerwijs heeft moeten maken; en
- de overige kosten die in verband met de behandeling van de zaak zijn gemaakt.

Art. 47 jo. 43a lid 1 Gdw. Indien een klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard en een maatregel wordt opgelegd als bedoeld in artikel 43, tweede lid, kan de uitspraak tevens inhouden een veroordeling van de gerechtsdeurwaarder in:

- de kosten die de klager in verband met de behandeling van de klacht redelijkerwijs heeft moeten maken; en
- de overige kosten die in verband met de behandeling van de zaak zijn gemaakt.

Memorie van Toelichting

In de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II, 2014-2015, 34145, nr. 3) is het volgende hieromtrent vermeld.

Pag. 16 (over de overeenkomstige bepaling voor de advocaat):

"Met deze bepaling wordt invulling gegeven aan het principe dat de kosten van het tuchtgeding zoveel mogelijk worden gedragen door degene die ertoe aanleiding heeft gegeven dat de procedure noodzakelijk was. Het voorkomt bovendien zoveel mogelijk dat beroepsbeoefenaren die zich wel aan de gedragsnormen houden via de jaarlijkse afdracht financieel moeten bijdragen aan normschendingen door beroepsgenoten. Naar aanleiding van de reacties van de raden en het hof van discipline en van de Raad voor de rechtspraak op een ontwerp van deze wet, is de bevoegdheid tot de beslissing om tot een proceskostenveroordeling over te gaan niet afhankelijk gesteld van de op te leggen maatregel, maar geheel bij de tuchtrechter neergelegd. Dit biedt de mogelijkheid tot maatwerk. Het is evident dat als de maatregel van schorsing of schrapping van het

Gerechtshof Amsterdam

tableau is opgelegd er sprake is van een ernstige overtreding van de beroepsnormen en de tuchtnorm, als gevolg waarvan het maatschappelijk beeld van en het vertrouwen in advocaten (ernstig) schade heeft geleden. Ook als er niet een dergelijke zware sanctie wordt opgelegd, kan er sprake zijn van een welbewuste overtreding van de beroepsnormen en de tuchtnorm voor advocaten die, de ernst van het feit en alle overige omstandigheden van het geval in aanmerking genomen, een kostenveroordeling rechtvaardigt. De tuchtrechter is degene die dit aan de hand van de omstandigheden van het geval het beste kan beoordelen. De bepaling is zodanig geformuleerd dat zij de ruimte laat aan de tuchtrechter om in de praktijk bij het bepalen van de hoogte van het aan de veroordeelde beroepsbeoefenaar op te leggen bedrag, rekening te houden met de individuele omstandigheden van het geval."

Pag. 25:

"Het ligt voor de hand dat tuchtrechters net als in het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht is gebeurd, tot een systeem zullen komen op grond waarvan per geval de kostenveroordeling wordt vastgesteld. In het advies van de raden en het hof van discipline wordt reeds aangegeven dat deze tuchtcolleges voornemens zijn hiervoor, in navolging van de civiele rechter, een vast en eenvoudig tarief te ontwikkelen en dat zij dit tarief zullen publiceren op hun websites. Daarin kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de behandeling van een zaak overigens kost. Hierdoor wordt voor klagers en de beroepsbeoefenaren voorspelbaar op welke wijze de tuchtrechter bij een kostenveroordeling zal oordelen."

Richtlijn

Het hof heeft de Richtlijn kostenveroordeling notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer Gerechtshof Amsterdam 2021 (Stcrt. 2021, nr. 67513) vastgesteld.

De richtlijn houdt onder meer in:

Kostenveroordeling: uitgangspunt is ja, tenzij

De wetgever heeft het oordeel over (de hoogte van) de kostenveroordeling bij de tuchtrechter gelaten. Het uitgangspunt daarbij is: altijd een kostenveroordeling opleggen, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn om dit niet te doen. Dat betekent dat als aan de wettelijke voorwaarde is voldaan dat de klacht (gedeeltelijk) gegrond is en aan de notaris of de gerechtsdeurwaarder een maatregel is opgelegd, het hof in beginsel altijd de in deze richtlijn genoemde kostenveroordeling oplegt, ook in het geval dat de klager daarom niet heeft gevraagd (dus ook ambtshalve).

Wegingsfactoren

Voor de kosten van rechtsbijstand en de kosten van de behandeling van de klacht gelden wegingsfactoren. Voor zeer lichte zaken is de factor 0,25, voor lichte zaken 0,5 en voor alle andere zaken 1. Het gewicht van de zaak is afhankelijk van de feitelijke en/of juridische complexiteit van de zaak. Dat een zaak met een waarschuwing eindigt, betekent dus nog niet dat het een (zeer) lichte zaak is. De kostenveroordeling betreft immers (een bijdrage in) de vergoeding van de kosten van klager en het hof en is geen bijkomende maatregel.

Tenzij

Het hof kan uit eigen beweging en/of op verzoek van de notaris of de gerechtsdeurwaarder afzien van een kostenveroordeling of een lagere kostenveroordeling opleggen als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven (bijvoorbeeld: geringe ernst van het laakbare handelen, draagkracht van de notaris of de gerechtsdeurwaarder en/of diens opstelling in de aanloop naar en tijdens de tuchtprocedure in hoger beroep).

In de praktijk kunnen zich verschillende modaliteiten voordoen wat betreft de kostenveroordeling. Het hof hanteert bij de toepassing van de richtlijn de volgende uitgangspunten. De achtergrond hierbij is enerzijds het principe, overeenkomstig de wens van de wetgever, dat de kosten van de tuchtzaak zoveel mogelijk worden gedragen door degene die ertoe aanleiding heeft gegeven, zodat die kosten bovendien niet ten laste komen van de andere beroepsgenoten. Anderzijds is in aanmerking genomen dat het tuchtrecht tot doel heeft in het algemeen belang een goede wijze van beroepsuitoefening te bevorderen, dat meebrengt dat het hof voldoende in de gelegenheid moet worden gesteld om richtinggevende beslissingen te geven, zodat een eventuele kostenveroordeling niet in de weg mag staan aan het voorleggen van zaken.

Uitgangspunten

De uitgangspunten zijn als volgt:

1. Indien de kamer een maatregel heeft opgelegd en het hof oordeelt dat geen maatregel moet worden opgelegd, dan wordt de notaris/gerechtsdeurwaarder niet veroordeeld in de proceskosten van enige instantie (een door de kamer uitgesproken proceskostenveroordeling wordt dan vernietigd; in geval van hoger beroep van de klager moet het in hoger beroep betaalde griffierecht worden vergoed indien het hof de klacht wel gegrond verklaart);
2. Indien de kamer een maatregel heeft opgelegd en het hof oordeelt dat dezelfde of een lichtere maatregel moet worden opgelegd, dan ziet het hof af van een kostenveroordeling in hoger beroep (een door de kamer uitgesproken proceskostenveroordeling blijft dan in stand en in geval van hoger beroep van de klager moet het in hoger beroep betaalde griffierecht worden vergoed);
3. Indien de kamer een maatregel heeft opgelegd en het hof oordeelt dat een zwaardere maatregel moet worden opgelegd, dan wordt de notaris/gerechtsdeurwaarder veroordeeld in de proceskosten van beide instanties (een door de kamer uitgesproken proceskostenveroordeling blijft dan in stand);
4. Indien de kamer geen maatregel heeft opgelegd en het hof oordeelt dat een maatregel moet worden opgelegd, dan wordt de notaris/gerechtsdeurwaarder alleen veroordeeld in de proceskosten van het hoger beroep.¹

Daarnaast worden de wegingsfactoren en in bijzondere gevallen de tenzij-formule in aanmerking genomen.

Deze uitgangspunten worden gehanteerd voor beslissingen die worden uitgesproken na 15 maart 2023.

¹ Wel moet in dit geval ook het door klager in eerste aanleg betaalde griffierecht worden vergoed door de notaris/gerechtsdeurwaarder (art. 107 lid 3 jo. 99 lid 5 Wna/art. 47 jo. 37 lid 7 Gdw).